

TELEGRAFUL ROMAN.

N° 79.

ANUL X.

Sibiu. 4. Octombrie. 1862.

Telegraful este de dor ori pe septembrie: Joia si Duminica. — Prezentarea se face din Sibiu la sedinta de societate pe 4. p. noapte, cu vani gata, prin scrisori franceze, adresate catre sedinta. Prezentarea prezentarii pentru Sibiu este pe an 7. fl. v. a. iar pe o jumătate de an 3. fl. 50. kr. Pentru celelalte partii ale Transilvaniei si pentru provin-

tiile din Monarhia pe un an 8. fl. iar pe o jumătate de an 4. fl. v. a. Pentru print. si ceri straine pe an 12. fl. pe 1/2 an 6. fl. v. a. Inspectorul se pltesc pentru litografia oru cu 7. kr. si pentru litere si ceri, pentru a doua oru cu 5 1/2 kr. si pentru a treia reeditie cu 3 1/2 kr. v. a.

Sibiu 1-a Octom. Cu finea съпътънни трекъте е-ми де съвт типария Типографіеі диечесане:

Инстръкцие не пентр дивъзторіі дін ско-де ле де реліџа ортодоксъ рьсърітєнъ, де съвт Інспекцие неа съпретъ сколаре а Бисерічеі ортодоксе рьсърітєне дін Мареле Прінчипатъ ал Ардєлџлџи — Sibiu дн Типографіа диечесанъ 1862.

Ачеаста інстръкцие атъта де дорітъ пентр скоале не пъларе елементаре, ши капітале, кьпрінде дн сіне дн-тродъчереа ши скопєлџ Інстръкциеі, апоі дидактіка дєнералъ кь прівіре ла дїсциплінъ ши ла педєнсе, адекъ ачеа портъ, дъпъ каре арє дивъзторіџл съ трактезе сколаріі маі кь сє-мъ дн ачєл тімпџ днсетнатџ ал віаџіі копїлорџ, кьндџ а-чєстїа пџшєскџ дєла віаџа стрънєсџ копїлрєскџ, че аџ пє-трекџт'о маі пџмаі кь жокџрі, ла о віаџъ маі ордінатъ, маі сьріосџ, ка асџелїџ сколаріі сь капєте ізвіре, апєлкарє ши атрацєре кьтръ скџлџ. Ачєстї §§. дін зїса Інстръкцие пџї пџтємџ дін дєстџл рекомєнда дивъзторїлор сьпрє четїре ши днтіпџрїре дн мєморїџ. — Ърмєзе апоі днпџрїрєа скоале-лорџ. Дєстїнаџїа скџлєлор елементарє, ка сколарїџл сь капєте дн елє фьндамєнтџ вџнџ ши сьпџтосџ ла чєа дін тџїџ дивъзтџрџ; дєстїнаџїєа скџлєлор капїталї.

Трекџндџ ла дидактіка спєціалє, дєсволтъ маі днтіџї прїнчїпїлє дєнералї алє дидактічєі пентр дивъзтџнџл рє-ліџїєі, кьм адекъ арє катїкєтџл сь пџшєскџ дн прєдарєа дн-вџзтџтџрєі рєліџїєі, ка тінерїі сь прівєскџ дн рє-ліџїє неа лор о мџщєнїре скџмпъ дєла пџрїнчїї лорџ; апоі днєшїрїлє пєрсоналє алє катїкєтџлџи. — Маї дєпартє дидактіка ла прєдарєа лїтџвєі днчєпџндџ дєла лїтєрє пџпъ ла Граматїкџ, апоі скїрєрєа. Дн фїне дидактіка, че арє де а сє обсєрва днтрактарєа чєлоралатє обїєктє, маі алєсџ а компџтџлџи ши а кьпџтџлорџ.

Ачєстєі інстръкциєні сє адаџдє планџл де дивъзтџнџтџ адоптанџ де тоатє наџїџнїлє кьлє кь днпџрїрєа орєлорџ, кь інстръкциєне, кьм сь сє прїмєскџ елєвїі дн дєсєвїтєлє класє, кьм сь сє цїпъ есаменїлє, кьм сь пџрчєадџ дивъзторїџлџ ла фортарєа класїфикаџїєнїлор, зїлєлє де рекреациєне, фєрї-єлє чєлє тарї, днчєпєрєа ши фїпїрєа анџлџї сколастїкџ. ш. а.

Чїне а авџтџ окасїєне а дџлџлє пє ла скџлєлє поастрє ши а обсєрва пєднєшџларєа дивъзтџрєлорџ дн трактарєа обїєктєлорџ, нєорџндџїџл че донпєштє дн елє, пєшџцџмї-рєа пџрїнчїлор, кь копїї дџлџлє ла скџлџ тімпџ дн дєлџлџгатџ фџрџ сь сє фїє прокопсїтџ кьтџ дє пџцїџ ши сь ши фїє днвџ-цїтџ кьпџштїцєлє салє; ачєла зшор сє ва копїндє кьтџ а-жџторїџ ши дндрєнтарїџ са датџ дивъзторїлорџ ши бџрџвџцї-лор де скоалџ прїп ачєаста інстръкциєне. Авџторџл єї лџндџ рєліџїосїтатєа де васа інстръкциєнєі пџлїчє дн скџлєлє по-пџларє а датџ катїкєцїлор, карїі пџлџ акџта дєстџл де сь-пєрџїчїџл трактџл дивъзтџрєа крєщїєнєаскџ, ачєа інстръкциєне карє єстє пєчєсарїџ, ка дєпєраџїєнєа віџтєарє сь пџ крєаскџ фџрџ прїнчїєнє рєліџїосє моралє ши асџелїџ сь сє факъ прадє егєїстџлџи, ачєлџ вєрџтє стрїкџторїџ, карє єстє ізворџл тџ-тџрор рџтџцїлор сочїалє. Катїкєтџл арє дарџ чєа маі пон-дєроасџ кїєтарє, кьчї арє де прџвєлтџ кьлїварєа ши едџка-цїєнєа крїстїанџ а катєкџмєнїлорџ сьї ши єстє факторџл чєл маі днсетнатџ дн віаџа де скоалџ, де ачєа а днгрїжїтџ ши інстръкциєнєа аї да копџчєрєа кьвїпчїосџ.

Планџл де дивъзтџнџтџ адоптанџ дн маі сџсџ лџдџдџта інстръкциєнє а пџзїтџ кь скџмпџтатє Trivium сџпїндїџ дін тімпїі чєї маі вєкї ши жџстїфікатџ прїп їсторїџ, а-дєкъ ачєлџ локџ вндє сь днтџлнєскџ трєї дрџмџрї: алџ Рє-ліџїєнєі, ал Лїтџвєі (чїтїрєа, скїрєрєа, кьпџтџрїлє) ши ал Кал-кџлџлџї сџлџ компџтџлџи. Кьчї дєкъ вџ сьтєлџ арє прїнчїлє рє-

ліџїосє сьпџтосє, дџшї кьпџаштє лїтџва са де ажџнєсџ ши штїє калкџла сџџ сокотї, апої елџ єстє пєрфєктџ пентрџ віаџа прак-тїкџ сьпрє карє сє прєгџтєштє. Дєкџ пє лџпџгъ ачєстє кьпџ-штїџдє ва дџмнї дн шкоалџ днкџ ши опєстатєа, о дїсциплїнџ стрънєсџ ши асџџлтарєа, пентрџ карє днкџ са днгрїжїтџ дн інстръкциєне, атџпчї днвџзтџрїџл шїа днпїлїтџ прџвєлтєа ши сє фачє чєл маї фолосїторїџ мєтџрџ ал соџїєтатєі опєнєшїтї.

Еспєрїџдџ пє днвџцџ, кь пїчї чєлє маї вџнє ши маї пєрфєктє інстръкциєнї, пџ фолосєскџ пїмїка, дєкџ пџ ворџ мєрцє ла їнїма ачєлџїа, кьтрџ карє сьпт дндрєнтатє. „Дн їнїмџ пџрчєдє віаџа!“ а зїсџ днкџ днцєлєпџлџ Соломонї: дрєнтатєа, ка інстръкциєнєа ачєаста сь пџ рџтџпъ лїтєрџ тоартџ, чї сь днтрє ла їнїма днвџзтџрїлор, де вндє апої арє сь пџрчєадџ віаџа сколарџ, а днгрїжїтџ сьпрєма їн-спєкциєнє де скџлє дїєчєсанџ прїп вџтџторџл чїркџларџ, слџ-вџзїтџ кьтрџ Пџрїнчїї Прџтопџнї ка їнспєкторї де скџлє трак-тџлџи, карє сьпъ аша:

№. шк. 45.

Преа-Чїнстїлорџ Пџрїнчїї Прџтопџнї ши Ад-мїнїстраторї прџтопџнєдї!

Кьпџаштєдї ши сїпџгџрї Преа-чїнстїлорџ Пџрїнчїї! грџзџтатєа, че вї сџлџ їмпџсџ прїп хотџрџрєа Сџворџлџї е-пџрџїџлџ дін анџлџ 1850. сџлџ §-фџ 17., кьндџ вї сџлџ дн-крєдїнатџ Інспєкторатєлє школарє дін Прџтопџнїатєлє рє-спєктивє.

Кьпџаштєдї ши пєдєчєлє, карє пє тєрєпџлџ днпїнїгџ-рєі кьлџтџрєі наџїоналє лє днтімпїнџ маї дн тоатє зїлєлє.

Кьпџаштєдї ши ачєа, кь кїџшџрїї воастрє їнспєкто-ралє школарє пџтєдї корєспџндє пџмаї прєлџпџгъ абнє-гарєа їнтерєселорџ прџпрїі, ши прїп сакрїфічїџрї.

О: рє кїєтарєа тєа їнспєкторалє сьпрєтџ школарє єстє маї зшорџ?

Дєакџ єџ пџ м'амџ дєскџрџїџнџтџ де грџзџтџїлє ши пєпџчєрїлє, че тє днтімпїнџ дін пџртєа ачєстџї рџнџлџ алџ кїєтџрєі тєлє, ши рџтџжџлџ крєдїчџосџ Dевїсєї тє-лє: „Днпїнїтє!“; атџпчї фачєдї ши Преа-чїнстїєлє воа-стрє аша; пџ вџ спєрїџдї де грџзџтџдї, чї кь бџрџвџцїє до-вєдїтџ пџшїдї днпїнїтє пє тєрєпџлџ колџџросџ, обїдїлџ, кьлївџдїлџ, кьчї ва рџдї фџрїтє пџвїлє, фџрїтє де лџмї-пџрєа фџраџїлорџ ши фїлорџ пџстрїї де знџ сџпїџє ши де о Рєліџїє!

Єџ аша крєзџ, кь чєлє маї тарї грџзџтџдї лєамџлџ днвїнєсџ, кьчї пџсєдємџ Типографїа дїєчєзанџ, ши пєамџлџ днгрїжїтџ пентрџ кџрџїлє трєвџпчџосє школарє, ши карє пє маї днсєскџ, кџрџндџ лє вџмџлџ авєа; кьчї пџмџтџрџлџ школєлорџ дн Епџрџїџ пџстрџ сє сџє ла 600., ши аша машїна тџрєбєї школарє, ши прїп єа а кьлџтџрєі ши а лџ-тїпџрєі наџїоналє, рєліџїосє ши моралє о амџлџ пџсџлџ дн тїпшкарє ши актївїтатє, ши пєаџ рєтасџлџ днкџ ачєа дндџ-торїрє, ка сь адџчєтџлџ машїна тџрєбєї школарє ши а кьл-тџрєі наџїоналє ла о старє тотџ маї пєрфєктџ.

Шї токџта ачєстџ днпџрєжџрєрє м'аџлџ дндємнатџ прє тїнє а компџнє, ши а скїрє дџлџ мџдєлџлџ адоптанџ де кьтрџ тџтє їспїдїкџїєнїлє сьпрємє школарї дін лџтєа кьл-тїватџ алєгџратџ ачї Інстръкциєнє пентрџ Днвџзтџрїї пџстрїї дін шкоалєлє поастрє пџрталє ши капїталє, ка а-ша Днвџзтџрїї сь пџоатџ дџчє кь спџрїџ маї вџнџ кїєта-

rea loră, și a revărca dătr'o tărșăr maî mare razele
lămîrrei naționale.

Deci ачаста дпъртшндъвъ, крезъ таре, къ Преа
Чинстие въастре ка Инспекторі трактвалі де школе веці
дпърдша ачаста а теа дпгріжіре пентрѣ дпнаптареа
требеі поастре школаре амъсрарѣ валорей ей, че о аре дп
сіне дпсші, ші веці стърсі, ка атжѣ Діректоріі локалі
де школе, кжтѣ ші тоді дпвѣцторіі постріі съ ші о про-
кзре, ші съ о дпведе де ростѣ, ші дъпъ повецеле ес-
пъсе дптрѣпса съ се поарте.

Де ачеаа віне веці аче, деакъ веці конкіема пре
дпвѣцторіі трактвалі; спзндъле къ ачелѣ прілежіѣ, къ
пе ваканціеле апълві віторіѣ воіѣ тріміте къ ажторіѣлѣ
лві Dzeѣ Комісаріі школарі дп Епархіе, каріі ворѣ адъпа
пре дпвѣцторіі дптр'ънѣ Протопоіатѣ, ші ворѣ цінеа
къ джшіі конференде ші есамене дп ачастѣ Інстрѣкціѣне,
ші къ дорескѣ, ка Комісаріі меі съмі рапортезе челе де
лазда деспре дпвѣцторіі постріі, къ адекъ ші Devіса
лорѣ есте „дпнапенте“, ші къ ачаста о доведескѣ дп фаптъ.

Сібііѣ 17 Септемврие 1862.

ANDREIȘ m. p.

Епископъ.

Дпн ачестѣ чіркълар ресълтѣ маі дптъѣ ачеаа дпвѣц-
рѣтоаре конвіндере, къ афачеріле сколаре ші дпнаптареа лор
саѣ фъкѣт ла оргanelе вісерічешті дпсърчіпате къ кондъчереа
требеі сколаре, о честівне де віацъ. Архіерѣлѣ рѣтне
кредіачіосѣ devісеі сале „дпнапенте“ ші проваокъ ші пе съвор-
діпачіі сѣ, ка съ о адоптезъ, кѣчі а ста пѣ е маі мълтѣ къ
пѣтпцъ. Дп стагнаціѣне пѣ е віацъ, еа се маніфестезъ по-
сітпвѣ дп пропъшіре ші негатпв дп репъшіре; а ста пѣпъ че
съптемѣ віі пѣ е мѣі мълтѣ къ пѣтпцъ, спірітѣлѣ тіпнѣлві пѣ
дптедеште ші треѣне сѣі пѣртѣмѣ амъсрарѣ сокотѣлѣ. „дп-
напенте“ дарѣ зічешѣ ші ноі, пімікѣ съ пѣ пе маі дппедече, кѣчі
челѣ кзрачіосѣ а дпвінсѣ де жѣмѣтате.

Дорпндѣ дп віне ка ачаста інстрѣкціѣне съ казѣ пре пѣ-
мълтѣ родиторіѣ ші девенпндѣ дп шѣпа дпвѣцторілорѣ съ а-
дѣкъ ачеле фъкѣте, каре авкторѣл еі леа автѣ дпнапентеа окі-
лорѣ ла конпънереа еі, ші мълцшндѣ къ тодіі ші пентрѣ а-
честѣ таре пашѣ, че съ фъкѣтѣ дп треаѣа сколарѣ, а кзрѣіѣ
діменсіѣне е пемъсрарѣ, съ дорпм ерѣші къ тодіі, ка Комісаріі,
каріі дъпъ съпетѣл чіркъларіѣлві, вор фі тріміші дп адпнсѣ съ
се конвінгъ дпкѣт а фолосітѣ ачаста інстрѣкціѣне, съ аівѣ
вѣкзрѣі а реѣера маі марелві съѣ, къ devіса лві „дпнапенте“
са фъкѣт ші devіса тѣтѣрор вѣрѣацілор де скоалѣ.

Sibiu 1. Octom. Gazetele oficiale ne aducu la sci-
fintia:

Ca innaltulu guvernului regescu alu Transil-
vaniei a prolongitu terminulu prescisu pen-
tru dovedirea firei coloniale, sau allodiale
a pamenturiloru, carele era defiptu pana in
31 Aug. 1862, — pana la 31 Decemvrie 1862.

Ordinatiunea aceast'a e de mare importantia pentru acei
fosti iobagi si domni de pamentu, carii pana acumu au in-
tardiata, a redica procesu pentru recastigarea unoru asemene
pamenturi: dreptu acea facemu atenti pe ceia, pe carii ii a-
tinge aceasta mai deaprove, ca se se folosasca de beneficiulu
acest'a, ca ce dupa decurgerea terminulu 31 Dec. 1862 isi
voru perde dreptulu, de a mai proceda pentru dovedirea na-
turei coloniale sau allodiale a pamenturiloru.

О епістолѣ дпн Віена дп „All. Zeit.“ зіче: Къ деосе-
вітѣ інтересѣ прівескѣ оаменіі акъма релпгоарчереа дпмъ-
ратѣлві. Пондероасе честівні де інтерпъ політпкѣ дпвѣзескѣ
сіре деслегаре. Констітѣціѣнеа дпн Феврѣаріѣ пѣ поате рѣтне
неа Тorsо (трѣпкѣй фърѣ капѣ): Парламентѣлѣ австріакѣ тре-
ѣе съ се елібересе формалменте де стереотппа акъсѣзіѣне,
къ елѣ тотѣші есте пѣмаі зпѣ парламентѣ трѣкціатѣ. Пѣлѣ
акъма саѣ акъдатѣ партпѣлѣ акціѣнеі де опосіціѣнеа, че дп-
сѣші вѣрѣаціі де статѣ аі дпгаріеі аѣ пѣсѣ дп контра рекъ-
поаштеріі Констітѣціѣнеі дпн Феврѣаріѣ. Акъма се лѣкрѣ де-
спре ачееа, ка ачаста опосіціѣне съ дпчете саѣ съ се рѣтпѣ.
Са ші съпатѣ дпн маі мълте пѣрді, къ кабинетѣлві ліпсеште
енерціа, ші къ елѣ стѣ фърѣ сѣатѣ фацѣ къ констітѣтпвеле
грѣтѣді. Челе маі апроапе съпѣтѣлві ворѣ доведі, къ лѣ-
крѣлѣ пѣ стѣ аша, ші къ аѣ обсерватѣ пѣмаі потрпвіѣлѣ по-
шентѣ, ка дп фаптъ съ де віацъ децісіѣнелорѣ сале вѣртоасе

ші віне пондероасе. Ші дптрѣ авѣврѣ пѣ ар маі фі къ пѣ-
тпцъ маі мълтѣ, а тѣрѣ лѣкрѣрпеле ка ші пѣлѣ акъма. Дза-
лістѣлѣ, сперіатѣ дпн терепѣлѣ віедіі пѣвлпкѣ політпкѣ, а фѣ-
дітѣ дп черкзрпеле рецімѣлві. Ачі се рѣстазрѣ дпн афарѣ лі-
пштеа, дпсѣ дп адъпчіте ціпѣ лѣпта неконтенітѣ, ші деакъ
знделе тареі політпче се арѣпкаѣ дп сѣсѣ, дп време че ас-
рѣлѣ рѣтаѣ лпшптітѣ, хорпзонтѣлѣ съпн; атпчі а фостѣ ачѣ-
ста токмаі зпѣ семпѣ ал віоічіѣнеі лѣкрѣлві съѣтеранѣѣ. Маі
поате рѣтнеа ші маі дпколо аша, фърѣ ка съ пе ловѣскѣ
къ дрепѣлѣ іпшѣтаціѣнеа, къ пѣ съптемѣ іп кіарптате аспра
ціптеі ші тежіоачелорѣ політпчеі де констітѣціѣне а пѣстре.
Пѣтемѣ ноі маі мълтѣ рѣтнеа дптро неактпвптате, че се
дпсемпѣ де контраріі постріі де о не ажпндере дп консълта-
ціѣне? Треѣне съ се факъ паші, каріі доведескѣ педіспѣта-
верѣ, къ квінтеле дпмъратѣлві рѣстпте дп пріма Маіѣ де
маі папте, дпкѣ ші астѣзі сѣпѣ пондероасе. Къ зпѣ кѣ-
вѣлѣ, актпвареа Констітѣціѣнеі дпн Феврѣаріѣ дп церпеле де
короапъ дпн коло де Лапта, треѣне съ се іа серіосѣ дп пер-
трактаре. Рецімѣлѣ ва пѣші ачі фърѣ пасіѣне ші пречпнітан-
цъ, елѣ дпсѣ се ва рекѣлеце ла тоатѣ дптѣмлареа дп зп-
пнеа зпѣі вѣртоасе, хотѣрѣте, дѣдѣтоаре де тѣсѣрѣ кѣѣтаре
ші ва петезі дрѣшѣрпеле, каре дѣкѣ ла парламентѣлѣ чентралѣ.

Лві „Pest. Ll.“ се скріе дпн Віена къ датѣ дпн 5-а Ок-
томѣре к. п. Честівнеа трансілѣванѣ а девенітѣ фърѣ дп доіа-
лѣ прпн адъпареа комітетелорѣ мѣпчіпале ла о секціѣне, ші
дптрѣвареа се дпвѣзеште де сіне, че съ се факъ акъма, дѣ-
пѣ че сперанцѣле че ераѣ дпкпнчіате де комітетеле коміта-
тенте пѣ саѣ дпплпніт. Дъпъ кѣм се авде, канчеларіа авлікѣ тран-
сілѣванѣ пѣ пріѣшѣте дпчеркареа констітѣрпелі комітетелорѣ комі-
татенте ка авсолѣтѣ пімічітѣ; дпн контрѣеа кѣѣтетѣ къ а кѣштігатѣ
зпѣ терепѣ, пе каре се поате контіпѣа олпчеркаре де о кондп-
целеѣере. Деспре челе маі апроапе тѣсѣрп поате къ пѣ саѣ
фъкѣтѣ дпкѣ пічі о конпѣлсіѣне, дпсѣ ка провавер ті се дп-
сѣмпѣ, къ комітетеле комітатенте дісолѣте, саѣ дісолѣнде се
ворѣ констітѣі де ноѣ ші спре ачестѣ скопѣ се ворѣ аче а-
ледері пове, ші къ челе че саѣ прѣрогатѣ се ва черка ерѣші маі
тѣрзіѣ. Еѣ кѣѣтетѣ къ деосевіре а рѣдіка дое моменте. Е
провавілѣ, къ кѣдерпеле аледерпелорѣ ла комітетеле комітатенте
пѣ ворѣ рѣтнеа фърѣ дпрпзрпндѣ аспра ордінеі електорал-
ле пентрѣ діета трансілѣванѣ, ачаста ордіне електоралѣ ар фі
поате де мълтѣ іспрѣвітѣ ші пѣвлпкатѣ, деакъ пѣ сарѣ фі а-
шпептатѣ арѣтареа ноѣ алеселорѣ комітете комітатенте. Къ
прівіпндѣ ла діетѣ а фостѣ конкіемареа честорѣ дпн зрѣтѣ дп
тоатѣ дптѣмлареа зпѣ прѣлѣдіѣ, а кзрѣі ешпре пѣ ва рѣтне-
ѣеа фърѣ рѣлѣкраре аспра акціѣнеі драмеі дпсѣші. Еѣ кѣѣтетѣ
дарѣ а пѣтеа прѣсѣпѣне о модіфікаціѣне а прѣгѣтптеі ордіне елек-
торале пентрѣ діетѣ ка проваверѣ, дпсѣ стагнаѣтавіацъ мѣпчіпалѣ
ѣа авеа іпфлѣпндѣ ші аспра тіпнѣлві пентрѣ конкіемареа діе-
теі, кѣчі аледѣреа ла діетѣ прѣсѣпѣне зп рѣгѣлатѣ органісѣмѣ
адмнпстратпвѣ. Ачеста арѣ фі автѣ съ се десвоалте токмаі
дпн актпвптатеа комітетелорѣ мѣпчіпалі. Прпн ціпѣреа негатп-
тпѣ а лор де окамдатѣ се ва амѣла ші десволтареа органісѣ-
мѣлві адмнпстратпвѣ ші аледѣрпеле ла діетѣ се вор пѣтеа дп-
кѣвіпндѣ пѣмаі дптрѣлѣ тіпнѣ маі тѣрзіѣ. Ачеста есте чеа
маі есенціалѣ іпѣціѣне, че се пѣтреште зічѣе ла лѣкрѣрпеле дп-
формате къ прівіпндѣ ла афачерпеле трансілѣване.

Brasau 20 Septem. 1862.

Preotimea romana e neculta, neinviata, nu merita sala-
risare cum se cade! Acestea suntu inculparile neamiciloru
preotimei noastre. Camu astfelu de lovituri nedrepte i se
arunca in fatia in loculu unei sprijone. Nesce asemenea au-
diuri amare mai gusta ea in loculu prea cuvenitei dotarii. Iata
camu la atatu ajunse pre la noi hotarirea Inclit. Universitatii
in timpul de 4 luni de dle.

De altfelu candu scimu, ca suntu siliti a respode ce suntu
detori si ce este hotaritu, nu ne cade reu neci de injuriu,
pentru-ca scimu si aceea ca omulu reu de plata prelunga a-
ceea ce nu plateste bucurosu, mai arunca si injurii.

Dar se vedemu incatu se potu sustinea acelea inculpari ale
pomenitiloru Domni. Domnialoru dicu ca preotii nostri suntu
neculti, neinviati; — aceasta in parte poate fi dreptu. Dar
se ne spuna Domnialoru, cumu se voru potea cultivá deplinu,
deaca bietulu preotu, in locu de a siedeа cu cartea in mana,
ca se mai invetie si elu cate ceva, este constrinsu se tiena
de cornele plugului? deca este constransu se vina la St'a Bi-
serica cu fatia acoperita de sudori si pulbere? cu unu cu-
ventu deca preotulu romanu e silitu in sensulu celu mai strictu
alu cuventului asi castigá panea in sudorea fetiei sale, apoi
cumu póte cineva pretinde cá elu se se cultive si se mearga

Înainte? Ba sub asemenea jurtați se nu ne miramu deca în locu de a face pasuri progresive, si cei ce au studiatu mergu regresiv; avemu exemple ca tinerii si din cei mai bairni de altuminterea culti cu cate o facultate, preocupati de cugetele economiei, au uitatu si ce au sciutu. Dara preste aceste totu veti dice, ca se invetie tinerii candidati de preotia destulu, inca înainte de a se face preoti. Da Domniloru, cineva va fi nebunu ca sesi consacrese mai diumatate vietia, pentru ca ceialalta diumatate se fia robu. Si e intrebaria ca are ore medilóce spre aceast'a. Firesce in statiuni unde traiulu vietii este mai lesne, se facu preoti apti; dar catu de raru suntu asemenea statiuni!

Deci nu intardiati cu salarisarea preotimei romane, si in scurtu timp nu veti avea cauza a ve plange de necultur'a ei, nu cereti cá mai intai se se cultive preotimea si apoi se o dotati, fiindu-ca aceast'a este unu isteronu proteronu, o imposibilitate fisica si psihologica, o absurditate.

Dar mai dica Domnia loru ca preotii romani nu merita salarisare. Se vedemu in alu este dreapta si aceasta inculpare. — Totu lucratorulu este vrednicu de plat'a sa, dice Sft'a Scriptura. Se cercetamu de lucra preotimea romana pentru cá se fia vrednicu de plat'a sa?

O parte a preotimei nóstre intr'adeveru raru invatia pre poporu prin predici facute de ei insi, ci mai desu le citescu din Cuventari tiparite, ca nu e vin'a loru amu aretatu mai susu; dar pentru aceast'a le impune loru ritulu si dogm'a nóstra cu multu mai multe osteneli. Se cugete cinev'a numai la servitiurile dumnediesci cele multe si lungi cu invatiaturi cetite destulu de patrundiátore, se cugete cinev'a la cererile cele multe ale fiiloru ei sufletesci, cari in tóta óra o supara si-si cere povatiuri si indreptari. Se cugete cinev'a apoi si la stol'a cea prea mica, ce nu merita a o mai numi; care in multe comune bisericesci se reduce numai la cativa crucieri; afara de acestea apoi se mai cugete cineva la acele servitii, care constringe pe Preotulu romanu cá se fia di si nópte pe ori ce timpu gat'a spre servitu, pentru cá acumu se mangaie unu bolnavu si selu impartasiésca cu sfintele taine, acumu se ingrópe seu se botéze unu nou nascutu ect. pentru preotulu romanu nu suntu ferii, nu este recreatia si salaru inca nu este. De va fi constrinsu se absentese macar numai o di, elu trebuie se ingrijasca de suplentu. Mai adaoga apoi ca romanulu are cea mai mare incredere in preotulu seu, prin urmare in ori ce nacasu, la ori ce intreprindere buna preotulu seu este povatuitorulu, elu trebuie sei stea totdeauna gat'a. Dar pentru aceasta elu e si remuneratu de increderea fiiloru sei sufletesci, ei 'lu asculta in tóte, elu este conducatorulu loru; de aceasta incredere se foloseste preotulu romanu spre a invatia pre poporeni sei loialitatea pacinica si fric'a lui Dumnedieu. Aceasta la multe ocațiuni sau si doveditu.

Poporeni romani ar ascult'a si voru a-si remunera materia liceste ostenelele Preotulu loru, daru mediulu loru prin Comunele mestecate trecú la lad'a comunala si de acolo la cei de alte confesii care stau comodi. — Ei nu mai au midilóce ca aru face.

Se aratamu lucrulu unui preotu romanu fatia cu datorile sale cá preotu. Dar pre langa acele elu mai are inca si alte indatoriri si osteneli fatia cu statulu. Óre putina responsabilitate ia unu preotu prin purtarea matriculeloru, prin demandarile cele multe cu termine pentru nescarva tabele, liste de conduita, conscrieri, decopieri, atestaturi si cate si mai cate si pentru toate acestea ce recompensa este?

Iata dara Domniloru! ca preotulu romanu lucra destulu si prin urmare merita si inca prea merita plat'a sa.

Deci Domniloru de voiti se traimu in armonia unulu cu altulu, cumu afirmati, nu ve mai ganditi a aduce in deplinire decisiunile Incl. Univers. din anii 1848 si 1862 in privint'a salarisarei preotimei, ca merita; candu voru fi preoti nostrii dotati, atunci, se voru pregati candidatii mai bine pentru aceste posturi insemnate; cei cam neculti voru avea timpu si medilóce de a se potea cultivá, iara cei culti nu voru veni in trista positiune de a uitá si ce sciú. Numai asia va deveni culta si preotimea romana din fundulu regiu, ceea-ce va fi de mare folosu pentru intregulu tienutu. — Noi pricepem catu este de greu a oferi cineva din bunurile comunale candu le priveste ca ale sale (de si suntu in parte ale romaniloru) pentru o cauza ce nu ne prea intereseasa, de aceea earasi este neaparatu de lipsa ca DD. Protopopi se restorne tóte petritele se umble in urm'a causei, sa urgeze, se pretinda si se arete midiloculu salarisarii, care o aru acoperi, si se nu ascepte mura in gara. — Se faca dóra aceast'a ordinariatulu? Acela siau facutu detorint'a; deci urmease se lucre Dloru din tóte puterile fiindu ca salarisarea sau decretatu de doue ori cu putere

de lege recunoscuta prin urmare debue se se realizese pre langa tóte opostiunile, de cumva I. Universitate nu este numai papusia inaintea Comunitatiloru si Dregatoriloru ei si de cumva intarirea Maiestatei Sale se respecteasa dupa cuviintia.

P o s t ' a 1. Octomvre 1862.

„De catu nemicu si principiulu celu falsu e mai b'ntu, organizarea fie catu de gresita totu-si are meritulu seu.“

Acumu a inceputu unu corespondinte in Magyarsajtó a se fragmentá, pentru dea mai croi cai Romaniloru s'a le desaprobá procederea in cultur'a si in curetiena limbii, cam in acestu chipu. Privindu la popoarele resaritului se esperiezia cumu-ca Moldo—Romani'a sau unitu suptu unu principe comunu, unde Romanii suntu peste 3 milióne (?) in Ungari'a de catra resaritu inca se mai afla 2 milióne (?) totu de o religiune ortodosa greco-neunita. E ponderosu, deaca se vá ludá a minte, ca Romanii neadaugendu Besarabi'a si Bucovin'a facu o suma de 6 milióne. (?) Dupa acestea aretari, continueza, cumu-ca e desaprobabile mauierea in progresarea limbii, dicandu cumu-ca aceast'a nu se inaltia din limb'a popóruului, ci literatii asemenandu-o cu ni ce limbi care suntu provediate cu literatur'a completa, modifica totu ce ar' trage pe turcie, ungrurie, s'rbie, s. m. d. ér' construtiunile le imbraca in cuvinte latinizate, francite si italianizate, pe care poporulu nu le intielege, asi'a urmasesce la 2 limbi deosebite, un'a a literaturii, alt'a numinduo a vietii. Dice cumu-ca literatii incepu a uitá, cumu-ca limb'a popóruului romanescu e unu conglomeratu alcaturit din limbi deosebite, in care latinismulu e in preponderantia ear' cuvintele ce s'aru paré a fi ungresci, grecesci si slavone, le scotu, adoptandu cuvinte latinesci, francesci seu italianesci. Cumu se fie capetulu acestei teme vomu vedé din continuarea corespondintiei. Mai adaugemu inasa, cumu ca ce atinge multimea Romaniloru afara de Bucovin'a si Besarabi'a, unde e Daci'a lui Aurelianu de peste Dunare? care astadi e Bulgari'a, Macedoni'a, Moglen'a, Traci'a, Tesali'a, apoi romanii carii suntu pe langa muntii Emului si Pindului, in Greci'a diumatate din ei s'au grecitu, unde suntu cei din Mesi'a inferioara si superioara? acumu Dalmati'a, Croati'a Slavoni'a si Sremulu, (Sirmiu) apoi cei din Serbi'a, unde eparchi'a Timocului consta toata din Romani; in Ungari'a pacinacitele si Cumanii inca suntu romani, numai catu s'au ungarizatu. Se vedemu avutu-au ungru intenciuca a ungriza pe poporulu romanu? asi'a vorbia la timpulu seu Wesselényi: Naciunea ungresca va dá altoru popoare dreptulu din bun'a sa vointia, si asi'a donandule dreptulu vá avé dreptu d'a pune conditiuni, dar' acestu dreptu a celor a se impartasiesce carii se potu nationalizá, adeca se tinu de naciune, si cu aceast'a se contopescu. Ce este scopulu? Cumuca numai astufeliu de locuitori se se tina de naciune. Naciunea d'acumu ast'a postesce dela acelu popóru, si cu atal'a se deoblega acelu'a. Decumu-va nu ar' pretinde dela densii aceea ce ar' face pe locuitori unui pamentu civi, membrii naciunii, adeca insusintiele naciunali si limb'a naciunale, si ca scopulu celu mare si frumosu cá se-i faca naciune, nu in intregime ci numai in diumatate s'aru indeplini, pentru ca, precumu oameniloru voitori de a se civilizá puterea misicatoare si activa o da dreptulu civilu, asi'a acea schintea carea insuffla viati'a e numai numai datin'a naciunale si limb'a. Pentru aceea nu numai probabile, dar' inse pare a fi de lipsa, cumu-ca in tiar'a noastra (unguresca) numai suptu acea condiciune se se impartasiesca tieranulu strainu de drepturile naciunali, cá se fie ungru, si cu acea naciune cu care voésce a trai se fie un'a, cu limb'a si datinele sale se se contopésca, prin urma e acei carii nu sciú ungresce, si nu suntu ungru, precumu cu incetulu s'ar' ungrizá asi'a si-aru capetá si drepturile naciunali: vá se dica „cuius regio illius religio“ acú e tier'a acelu'a e relegea. Acestu propusu nici nu s'a efeptuitu ni-ce se vá efeptui, ca-ce dreplatea pretinde egalitate intru toate. Ér' Magyar ország vorbesce in urmatoriulu modu: Suntu oameni dintre romani, carii nebagandu in seama drepturile istorice si legile pana acumu esistente, voiescu a crede cumu ca viitorulu naciunii romanesci numai asi'a poate fi asigurat, deca-si vá redicá limb'a de limba politica neconsiderandu dorint'a popóruului, carele aspiréza la libertatea constitutionale.

E ne negabile cumu-ca o naciune numai atunci poate progresá cu asigurantia pe terenulu culturii de cumu-vá si'a cultivatu limb'a, aci e demna de lauda clas'a mai intielépta a popóruului romanu, carea prin cai diferite intre multimea incungiuatoriloru de alta naciune, precumu suntu s'rbii, carii li-au casianatu inpedecaminte, bagandu limb'a loru prin bisericile romaniloru, ér' in scoatele elementare de prin Banatu si comitatulu Aradului propunandu-se limb'a s'rbésca copiiloru romani, 1) astu feliu de procederi a stricatu multu. Se vedesce mai departe scrupulositatea corespondintelui, pentru introducerea limbii romanesci in comunele locuite de romani, precumu se dovedesce din

1) Dar' aprobatele si compilatele de cine si despre cine sunt? cor.

